

JUSTITSMINISTERIET

Politi- og Strafferetsafdelingen

Kontor: Sikkerheds- og Forebyggelseskontoret
Sagsbeh: Rasmus Krogh Pedersen
Sagsnr.: 2013-0035-0192
Dok.: 897803

UDKAST TIL TALE

til brug for besvarelsen af samrådsspørgsmål F og G fra Folketingets Retsudvalg den 31. oktober 2013

Samrådsspørgsmål F:

”Ministeren var den 28. maj 2013 i åbent samråd i Retsudvalget om strafforfølgelse af herboende Syrien-krigere, hvoraf det fremgik, at de danske myndigheder vil strafforfølge de der kan strafforfølges, efter straffelovens relevante bestemmelser. Der er indtil videre ingen der er blevet strafforfulgt ej heller er udlændinge med opholdstilladelse i Danmark, som har deltaget i kamphandlingerne, forsøgt administrativt udvist. Flere personer, der nu er vendt tilbage til Danmark, er på forskellig vis trådt frem i medierne med navns nævnelse, herunder bl.a. en som før han drog af sted var et fremtrædende og tidligere straffet medlem af en af landets hårdeste og mest kriminelle bander, og som i Syrien blev tilknyttet en islamistisk kampenhed. Vil ministeren oplyse, om myndighedernes aktuelle mangel på handling i forhold til at rejse sigtelse mod tilbagevendte herboende Syrien-krigere, skyldes, at man ikke mener i praksis at kunne løfte bevisbyrden i én eneste af de potentielle sager? Eller skyldes den manglende handling snarere, at der ikke er formodning for, at der er begået noget strafbart i de sager myndighederne har kendskab til? Vil ministeren desuden redegøre for myndighedernes aktuelle vurdering af om det vil komme på tale at

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

*skride til administrative udvisninger af herboende udlændinge, der vender tilbage fra kamphandlingerne, i medfør af bestemmelserne i udlændinge-
loven?”*

Samrådsspørgsmål G:

”Ifølge bl.a. dr.dk den 9. september 2013, vurderer Rigspolitiet, at flere end 10 bandemedlemmer fra Danmark har været eller nu befinder sig i Syrien for at deltage i borgerkrigen. Rigspolitiet finder det i artiklen meget problematisk, at personer, som i forvejen gerne vil deltage i voldelige konflikter, tager ned til et område, hvor der er fyldt med skydevåben og væbnet konflikt. Deler ministeren en frygt for, at de bandemedlemmer, der har været af sted, ender med at få styrket deres kendskab til særdeles farlige våben og samtidig opnår omfattende kamperfaring fra ekstreme kampsituationer, og på den måde vil udgøre en større fare, når de kommer hjem? Og frygter ministeren ikke, at de bander de er medlem af, på den baggrund vil få en øget tilbøjelighed til at gå til yderligheder i de verserende bandekonflikter og i deres metoder i forbindelse med den organiserede kriminalitet de udøver? Hvilke konkrete initiativer vil regeringen tage, som modtræk over for de faremomenter, denne udvikling klart synes at indebære?”

Spørgsmålene er stillet efter ønske fra Peter Skaarup (DF).

[Indledning]

Emnet for dagens samråd er vigtigt.

Den voldelige konflikt i Syrien har på kort tid tiltrukket et stort antal personer – heriblandt unge danskere og herboende udlændinge – som ønsker at kæmpe mod Assads regime.

Det er en bekymrende udvikling, som står meget højt på regeringens dagorden. Og jeg har fuld forståelse for, at Retsudvalgets medlemmer også interesserer sig for emnet.

Jeg har allerede besvaret en række spørgsmål om de såkaldte ”foreign fighters”. Og vi havde som bekendt lejlighed til at drøfte emnet på et samråd i maj [den 28. maj 2013].

Min tale i dag vil derfor i sagens natur indeholde en række gentagelser af det, som jeg allerede har oplyst i svar på udvalgsspørgsmål og under samrådet.

Lad mig indledningsvis gentage det helt klare budskab til dem, der overvejer at rejse af sted:

Man skal holde sig langt væk fra Syrien. Man risikerer nemlig at miste livet eller at komme alvorligt til skade både fysisk og psykisk. Og man risikerer at blive strafforfulgt eller udvist, når man kommer tilbage.

Lad mig i den forbindelse gentage, at Politiets Efterretningstjeneste naturligvis har skærpet opmærksomhed på situationen. Det gælder ikke mindst, når dem, der rejser af sted, tilmed er tilknyttet bandemiljøet.

Inden jeg går over til at besvare de stillede spørgsmål, vil jeg kort redegøre for den seneste udvikling på området.

[Om den seneste udvikling]

Politiets Efterretningstjeneste har identificeret mindst 70 personer, som siden sommeren 2012 er rejst fra Danmark til Syrien for at deltage i kamphandlingerne.

Ud af de 70 personer, som efterretningstjenesten har identificeret:

- har mindst 7 mistet livet under kamphandlingerne i Syrien,
- omkring 30 opholder sig fortsat i Syrien, mens
- de resterende er vendt tilbage til Danmark.

Og som spørgeren er inde på, er nogle af de udrejste en del af bandemiljøet eller har nære forbindelser til organiserede kriminelle miljøer.

Dette forhold giver i sig selv grund til bekymring.

For så vidt angår kamphandlingerne i Syrien vurderer Politiets Efterretningstjeneste, at en del af oprørsgrupperne bekender sig til militant islamistisk ideologi og benytter sig af terrorangreb i deres kamp mod det syriske regime.

Efterretningstjenesten vurderer desuden, at der i Syrien findes militante islamistiske grupper, herunder grupper med forbindelse til al-Qaida.

Ifølge tjenesten kan udviklingen påvirke terrortruslen mod Danmark på flere måder.

Et ophold blandt militante islamister i Syrien kan bl.a. have en radikaliserende effekt på den udrejste og øge risikoen for, at den pågældende bliver motiveret for at begå terrorisme her i landet.

Samtidig vil personer, der har modtaget militær træning eller ligefrem har deltaget i væbnet kamp, opnå nogle – lad os kalde det – færdigheder, som de vil kunne bruge, når de vender tilbage til Danmark.

Det er naturligvis en bekymrende udvikling. Og som nævnt er det en udvikling, som Politiets Efterretningstjeneste er meget opmærksom på.

[Om forholdene i Syrien]

Men udviklingen er også bekymrende, fordi et ophold i Syrien kan få alvorlige personlige konsekvenser for de, der rejser af sted.

For forholdene i Syrien er barske.

De, der tilslutter sig oprørsgrupperne, modtager lemfældig – eller ingen – træning. De har ikke det nødvendige udstyr. Og de risikerer at blive udsat for meget voldsomme optagelsesritualer.

Det siger sig selv, at der kan ske en enorm forråelse af en ung person, der pludselig befinder sig i sådanne situationer.

Samtidig risikerer de at komme til skade. Her taler jeg ikke blot om risikoen for at blive dræbt eller lemlæstet. Der er også en alvorlig risiko for at blive traumatiseret og få alle de psykiske problemer, der følger med.

Derfor forsøger Politiets Efterretningstjeneste bl.a. gennem SSP-samarbejdet at gøre de unge klart, hvad de risikerer at udsætte sig selv og deres nærmeste for, hvis de rejser til Syrien.

Efter denne indledende redegørelse for den aktuelle situation vil jeg nu vende mig mod de to samrådsspørgsmål

[Om at straffe foreign fighters]

Med samrådsspørgsmål F anmoder spørgeren mig om at redegøre for dels, hvorfor der endnu ikke er rejst sigtelse mod hjemvendte foreign fighters, dels om det vurderes at ville komme på tale at udvise de pågældende administrativt.

Lad mig understrege, at Syrien ikke er en slags ”helle”, hvor danskere eller herboende udlændinge frit kan begå strafbare handlinger, uden at det kan få konsekvenser.

Straffeloven indeholder allerede i dag forskellige regler, som betyder, at en række handlinger, som foretages i forbindelse med kampene i Syrien, vil kunne straffes i Danmark.

Jeg tænker her bl.a. på overgreb mod civile.

Jeg tænker også på, at visse oprørsgrupper i Syrien har forbindelse til terrororganisationer. Det betyder, at man risikerer at overtræde straffelovens forbud mod træning til terrorisme, hvis man modtager terrortræning i sådanne oprørsgrupper [§ 114 d, stk. 3]. Man risikerer også at overtræde reglerne om terrorfinansiering, hvis man yder støtte til en sådan gruppe eller organisation [§ 114 b].

Der er med andre ord en risiko for, at man involverer sig i handlinger, der er strafbare herhjemme, når man rejser til Syrien for at deltage i den væbnede konflikt.

Og lad mig så understrege, at blot fordi der endnu ikke er rejst sigtelse, så betyder det ikke, at der ikke holdes øje med de pågældende.

Jeg kan henvise til, at chefen for Politiets Efterretningstjeneste har udtalt, at efterretningstjenesten er meget opmærksom på situationen. Og at tjenesten løbende vurderer, om der er grundlag for at rejse sigtelse mod de personer, som er rejst til udlandet for at deltage i kamphandlinger.

Chefen for efterretningstjeneste har også slået fast, at tjenestens redskaber og den gældende lovgivning er tilstrækkelig til at håndtere situationen.

Men efterretningstjenesten har samtidig gjort opmærksom på, at efterforskningen i disse sager ofte kan være vanskelig og – ikke mindst – tidskrævende. Det skyldes navnlig, at de aktiviteter, der undersøges, finder sted i udlandet.

Jeg går i den forbindelse ud fra, at der er forståelse for, at jeg ikke kan redegøre for konkrete efterretningsmæssige eller efterforskningsmæssige tiltag over for bestemte personer.

Men jeg vil gerne gøre opmærksom på, at der i sagens natur alene vil blive rejst tiltale, hvis anklagemyndigheden vurderer, at der i den konkrete sag er det retlige og bevismæssige grundlag til stede.

Sådan må det være i et retssamfund.

Lad mig for god ordens skyld også understrege, at efterretningstjenestens interesse for en hjemvendt person ikke afhænger af, om der er grundlag for at indlede en egentlig straffesag mod den pågældende eller ej.

Hvis man rejser til udlandet og deltager i kamphandlinger, må man med andre ord forvente, at man påkalder sig efterretningstjenestens opmærksomhed.

[Om administrativ udvisning af foreign fighters]

Som spørgeren er inde på i spørgsmål F, er strafforfølgning ikke den eneste reaktionsmulighed i denne type sager. Jeg tænker her særligt på reglerne om administrativ udvisning af hensyn til statens sikkerhed.

Som jeg redegjorde for under samrådet i maj, kan reglerne om administrativ udvisning anvendes på personer, der er rejst til Syrien for at deltage i kamphandlingerne.

Men det er ikke givet.

For der skal konkret være fare for statens sikkerhed, for at en afgørelse om administrativ udvisning kan træffes.

I hver enkelt sag vil karakteren af de oplysninger, som Politiets Efterretningstjeneste er i besiddelse af, være afgørende for, om der er tilstrækkeligt sikre oplysninger til at udvise en person administrativt.

Det er derfor også helt afgørende, at Politiets Efterretningstjeneste har skærpet opmærksomhed på situationen. Og det kan jeg forsikre medlemmerne af Retsudvalget om fortsat er tilfældet.

Når det er sagt, så går jeg igen ud fra, at der er forståelse for, at jeg ikke kan redegøre for konkrete sager.

[Om præventive foranstaltninger over for foreign fighters]

Samtidig vil jeg gerne minde om, at der også er andre måder at påvirke udviklingen på end straf og udvisning.

Det kan bl.a. ske ved at mindske motivationen for at tilslutte sig kampene i Syrien.

Jeg kan bl.a. henvise til, at Politiets Efterretningstjeneste i visse tilfælde afholder præventive samtaler med personer, der befinder sig i en tidlig fase af radikaliseringsprocessen eller som færdes i ekstreme miljøer.

Jeg kan også henviser til, at efterretningstjenesten bl.a. gennem SSP-samarbejdet forsøger at gøre de unge klart, hvad de risikerer at udsætte sig selv og deres nærmeste for, hvis de tilslutter sig kampene i f.eks. Syrien.

Jeg kan også nævne, at efterretningstjenesten – efter en konkret vurdering – vil underrette relevante offentlige myndigheder med henblik på at undersøge, om opholdet i udlandet kan få andre konsekvenser for den udrejste.

Det gælder eksempelvis de sociale myndigheder, som kan undersøge, om en udrejst person ulovligt har oppebåret sociale ydelser under opholdet.

Derudover er Social-, Børne- og Integrationsministeriet i tæt dialog med kommunerne om, hvordan man lokalt kan styrke forældrenes ansvar for at forhindre de unge i at rejse til Syrien.

[Om bandemedlemmer som 'foreign fighters']

Med samrådsspørgsmål G anmoder spørgeren mig bl.a. om at redegøre for, hvilke initiativer jeg vil tage for at håndtere udfordringen fra de bandemedlemmer, som rejser til Syrien for at deltage i kampene.

Der spørges altså specifikt til bandemedlemmer. Og det kan jeg på sin vis godt forstå.

Politiets Efterretningstjeneste vurderer, at omkring 10 personer fra bandemiljøet eller med nære forbindelser til organiserede kriminelle miljøer er udrejst til Syrien.

Det skaber risiko for, at der udvikles et samarbejde mellem bandemiljøerne og de militante islamistiske miljøer.

Og det kan i sidste ende betyde, at personer med en militant islamistisk dagsorden vil kunne trække på ressourcer fra kriminelle miljøer, herunder adgang til våben.

Jeg er derfor enig med spørgeren i, at denne udvikling i sig selv er bekymrende. Og derfor er Politiets Efterretningstjeneste også meget opmærksom på situationen.

Jeg kan i den forbindelse også nævne, at jeg tidligere på ugen præsenterede regeringens nye bandepakke.

Lovforslaget, som jeg har valgt at kalde et ”fast greb om banderne”, indeholder en lang række initiativer inden for tre hovedområder:

1. For det første vil regeringen sætte endnu hårdere ind over for den hårde kerne af rocker- og bandemedlemmer. Det skal ske med strafskærpelser, skærpede regler om afsoning og styrkede værktøjer til bl.a. politiet.
2. For det andet vil regeringen styrke den forebyggende indsats over for rocker- og bandekriminaliteten, så færre unge havner i miljøet.
3. For det tredje vil regeringen styrke exit-indsatsen, så de, der reelt ønsker at forlade rocker- og bandemiljøet, får bedre hjælp.

Med lovforslaget sætter vi hårdt mod hårdt, fordi der desværre er personer, der ikke kan, eller der ikke vil hjælpes videre til en kriminalitetsfri tilværelse.

Samtidig står vi klar med hjælp til dem, der reelt ønsker at forlade miljøet, ligesom vi også tager hånd om dem, som er i risikozonen for at komme ind i miljøet.

[Om internationalt samarbejde]

De bemærkninger, som jeg er kommet med, viser, at vi har at gøre med et komplekst problem.

Lad mig i den forbindelse tilføje, at udfordringerne genfindes i en række andre lande. Derfor samarbejder Politiets Efterretningstjeneste med efterretningstjenesterne i disse lande om at håndtere problemet.

Efterretningstjenestens samarbejde med udenlandske myndigheder forregår dels generelt for at følge trusselsbilledet, dels operativt i forbindelse med efterforskningen af konkrete sager.

Men også på politisk niveau drøftes mulighederne for at styrke samarbejdet på området.

Det gælder bl.a. i EU, hvor EU's antiterrorkoordinatør har præsenteret et diskussionsoplæg om EU's indsats mod foreign fighters.

Diskussionsoplægget indeholder 22 anbefalinger til nye initiativer. Anbefalingerne retter sig primært mod EU's institutioner, og jeg vil ikke i dag gå i detaljer med de enkelte anbefalinger.

Jeg kan dog oplyse, at der blandt medlemslandene generelt var tilslutning til anbefalingerne. Og at der nu arbejdes videre med de enkelte anbefalinger i de relevante fora.

Og for mit eget vedkommende kan jeg sige, at jeg løbende drøfter emnet med en række af mine europæiske ministerkollegaer.

[Afrunding]

Lad mig til slut gentage, at vi med fænomenet ”foreign fighters” står over for en bekymrende udvikling, som regeringen tager meget alvorligt.

Det er givet, at det kan have alvorlige konsekvenser at rejse ud og begå strafbare handlinger i Syrien. Sådanne handlinger kan således straffes efter den danske straffelov. Og her taler jeg ikke kun om terror.

Det klare budskab er derfor også, at man skal holde sig langt væk fra Syrien, hvis man ikke vil udsætte sig selv for de alvorlige konsekvenser, som et ophold i Syrien, vil kunne få.

Og Politiets Efterretningstjeneste har skærpet opmærksomhed på situationen, og efterretningstjenesten benytter sig af alle de redskaber, som tjenesten råder over.

Lad mig i den forbindelse gentage, at chefen for Politiets Efterretningstjeneste har udtalt, at tjenestens redskaber og den gældende lovgivning er tilstrækkelig til at håndtere situationen.

Blandt efterretningstjenestens redskaber er bl.a. udveksling af informationer med danske og udenlandske myndigheder, afhøringer, observationer og indgreb i meddelelshemmeligheden. Jeg kan også nævne indhentning af oplysninger fra kilder, som er af stor betydning for tjenesten, når det gælder disse meget lukkede miljøer.

Når det specifikt gælder personer, der udrejser fra Danmark for at deltage i den voldelige konflikt i Syrien, vil Politiets Efterretningstjeneste efter en konkret vurdering og inden for de retlige rammer, der gælder for tjenestens virksomhed:

- Overveje straffesag eller efter omstændighederne administrativ udvisning af hensyn til statens sikkerhed.
- Orienter det øvrige politi med henblik på skærpet opmærksomhed i forhold til de pågældende.
- Underrette skattemyndighederne med henblik på nærmere undersøgelse af, hvorfra midler til rejse og ophold stammer.
- Underrette de sociale myndigheder med henblik på undersøgelse af, om de pågældende ulovligt har oppebåret sociale ydelser under opholdet i udlandet.
- Underrette udlændingemyndighederne med henblik på nærmere undersøgelse af, om udrejsen har betydning for opholdsgrundlaget.
- Og informere relevante udenlandske myndigheder, så de kan træffe nødvendige foranstaltninger i forhold til egen sikkerhed.

Politiets Efterretningstjeneste har imidlertid også fokus på mere traditionelle forebyggende foranstaltninger.

Efterretningstjenesten afholder f.eks. i visse tilfælde præventive samtaler med personer, der befinder sig i en tidlig radikaliseringsproces eller som færdes i ekstremistiske miljøer.

Og efterretningstjenesten forsøger bl.a. gennem SSP-samarbejdet at gøre de unge klart, hvad de risikerer at udsætte sig selv og deres nærmeste for, hvis du tilslutter sig kampene i Syrien.

Jeg kan alt i alt forsikre om, at situationen bliver fulgt meget nøje. Og regeringen er løbende opmærksom på, om der er behov for nye tiltag.

Tak for ordet.